

VU Research Portal

Invloed op maatschappelijke organisaties

van Ommeren, F.J.; den Boer, M.M.

published in

RegelMaat

2016

DOI (link to publisher)

[10.5553/rm/0920055x2016031001001](https://doi.org/10.5553/rm/0920055x2016031001001)

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Ommeren, F. J., & den Boer, M. M. (2016). Invloed op maatschappelijke organisaties. *RegelMaat*, 31(1), 3-4. <https://doi.org/10.5553/rm/0920055x2016031001001>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

REDACTIONEEL

Invloed op maatschappelijke organisaties

M.M. den Boer & F.J. van Ommeren

Dit themanummer ziet op wetgeving over medezeggenschap van zogeheten stakeholders bij maatschappelijke organisaties. Maatschappelijke organisaties – of het nu gaat om instellingen van gezondheidszorg, omroeporganisaties, bijzondere onderwijsinstellingen of woningcorporaties – zijn belangrijk. Het is kenmerkend voor de Nederlandse samenleving dat maatschappelijke organisaties daarbinnen een bijzondere positie innemen. Zij mogen van oorsprong voortkomen uit particuliere initiatieven, zij vervullen onmiskenbaar een belangrijke maatschappelijke of publieke taak, die gelegen is op het maatschappelijk middenveld. Gesproken wordt ook wel over een sterke *civil society*, waarin de maatschappelijke organisaties een dominante rol spelen.

Wetgeving die betrekking heeft op de maatschappelijke organisaties weerspiegelt deze bijzondere positie. Zij brengt niet alleen de situering van de maatschappelijke organisaties zelf tot uitdrukking, maar heeft ook uitdrukkelijk oog voor de belangen van de zogeheten *stakeholders* – de patiënt/cliënt, het lid, de leerling/student en de huurder – in wiens belang de maatschappelijke organisatie geacht wordt op te treden. Een gemeenschappelijk probleem waar de overheid en deze maatschappelijke organisaties tegenaan lopen, is dat de belangen van de organisaties in de praktijk niet steeds als vanzelf op één lijn staan met die van de stakeholders. Dat komt ten dele doordat er ook andere partijen zijn betrokken en ten dele doordat de organisatie eigen, opzichzelfstaande, belangen heeft. De belangen van een instelling van gezondheidszorg vallen niet per definitie samen met die van de patiënt, die van de woningcorporatie niet met die van de huurder, enzovoort.

Teneinde hieraan iets te doen, is er – in het kielzog van de golf van ‘democratiseringswetgeving’ waarop ons land sinds de jaren zestig is getraakteerd – een reeks aan wettelijke maatregelen genomen om de medezeggenschap van de stakeholders te garanderen, althans te regelen. Vrijwel elke zichzelf respecterende maatschappelijke organisatie wordt geacht iets te doen aan de vertegenwoordiging van belanghebbenden. Er is relatief veel bijzondere wetgeving die belanghebbenden vertegenwoordiging bij deze maatschappelijke instellingen beoogt te waarborgen, door middel van verschillende vormen van medezeggenschap, zoals cliëntenraden, medezeggenschapsraden en deelnemersraden. Te denken valt voor de gezondheidszorg aan de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen, voor het onderwijs aan de Wet medezeggenschap op scholen, voor de volkshuisvesting aan de regels van het Besluit beheer sociale-huursector, enzovoort.

Bovendien zeggen dit soort maatschappelijke organisaties tegenwoordig vrijwel alle onder de noemer van *good governance* algemeen bekendgemaakte gedrags-

codes in acht te nemen. Ook deze codes kennen stevast bepalingen die in het bijzonder zien op de belangen van derden, al dan niet met inbegrip van het mechanisme van medezeggenschap. Ook door middel van een toezichthoudend orgaan, zoals een raad van toezicht, kan de invloed van belanghebbenden mogelijk worden versterkt. In dit verband kan ook het vervolg op het ambtelijk voorontwerp voor een Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (voorjaar 2014) relevant worden, dat betrekking heeft op de kwaliteit van bestuur en toezicht bij verenigingen en stichtingen.

Er is zelfs gepoogd een gemeenschappelijke wettelijke regeling voor dit soort maatschappelijke organisaties tot stand te brengen, in de wandeling wel de ‘Wet op de maatschappelijke onderneming’ genoemd, maar dit wetsvoorstel heeft het Staatsblad nooit bereikt.¹ Dit wetsvoorstel was omvangrijker en beoogde meer te realiseren dan het aspect van de betrokkenheid van belanghebbenden. Het is met name op politieke gronden en door gebrek aan draagvlak in het veld gesneuveld. In het oog springt echter dat wat niet met een algemene wettelijke regeling lukte, voor een belangrijk deel in versnipperde sectorspecifieke wet- en regelgeving wel tot uitdrukking is gebracht.

In dit nummer staan drie bijdragen over dit thema. Van den Bosch heeft een overzichtsartikel geschreven, waarin ook enige aandacht wordt geschonken aan de beperkte werking van medezeggenschapswetgeving. Aan het slot van zijn lezenswaardige bijdrage doet hij een pleidooi voor harmonisatie van wetgeving. Malsch en Verhagen kraken legislatieve medezeggenschapsnoten op het terrein van de institutionele gezondheidszorg voor met name verstandelijk gehandicapten. Veringa en Schouten gaan in op de situatie op het terrein van het onderwijs.

Dit redactioneel kan echter niet worden afgesloten zonder de toch wel pittige constatering – na lezing van de drie bijdragen – dat er op dit vlak tussen wet en werkelijkheid een groot gat gaapt. In de evenwichtige bijdrage van Malsch en Verhagen staat het er niet minder duidelijk: invloed van cliënten op het beleid (van de instelling) is grotendeels afwezig en niet-naleving van de regels wordt niet gecorrigeerd. Dat is een sociale rechtsstaat onwaardig, nu het om een van de meest kwetsbare groepen in de samenleving gaat. Zou de wetgever dit gat kunnen vullen? Daarvoor lijkt in de Haagse werkelijkheid weinig echte belangstelling te bestaan. Aanvullende deelregulering lijkt tot het gemeenschappelijk wensdenken te behoren, maar zicht op de medezeggenschapspraktijk is onvoldoende aanwezig. Waar de wetgever een te korte polsstok heeft, zijn kennelijk andere maatregelen geboden om aan de andere kant van de sloot – dat wil zeggen: verder – te komen. Kunnen de betrokken maatschappelijke organisaties over de eigen schaduw heen springen? Of zijn het juist anderen die hier die organisaties, de politiek en de wetgever te hulp moeten schieten?

1 Ingetrokken bij *Kamerstukken II 2012/13, 32003, 7*.